Cukrovarnícka kampaň 2016/2017 na Slovensku

SUGAR CAMPAIGN 2016/2017 IN SLOVAKIA

Referát prednesený na Cukrovarnícko-liehovarníckej konferencii 2017

Dušan Janíček – podpredseda Slovenského cukrovarníckeho spolku

Sejba cukrovej repy v roku 2016 prebehla na Slovensku v optimálnych agrotechnických termínoch. Začala pomerne skoro v prvej dekáde marca a bola ukončená v prvej dekáde apríla. Dobré poveternostné podmienky a optimálna vlhkosť pôdy boli dobrým základom pre vzchádzanie mladej cukrovej repy. Časť porastov zhruba vo výmere 1 400 ha bola však poškodená mrazmi, ktoré sa v niektorých častiach Slovenska vyskytli v priebehu apríla.

Celkovo bola cukrovou repou v kampani 2016/2017 obsiata plocha na výmere 21 663 ha, čo oproti predchádzajúcemu roku nepredstavovalo výraznejšiu zmenu. Pestovaniu cukrovej repy sa venovalo spolu 195 poľnohospodárskych podnikov s priemernou výmerou 111 ha na pestovateľa, čo predstavuje mierny nárast a koncentráciu pestovania. Priemerný počet jedincov dosiahol vyše 91 tisíc na hektár. Obdobie vegetácie v mesiacoch jún, júl, august a september prebiehalo veľmi dobre hlavne vďaka pravidelnému prísunu zrážok a tepla. Riadky cukrovej repy boli uzavreté už okolo polovice júna. Dokonca aj v júli, kedy u nás bývajú výpadky zrážok, dosiahli úhrny úroveň približne 150 až 200 mm. Uvedené podmienky dávali predpoklad dobrých úrod cukrovej repy. Na druhej strane treba povedať, že v období augusta a septembra boli niektoré porasty značne postihnuté cerkosporou. Začiatkom septembra sa začalo s vyorávkami repy pre cukrovarnícku kampaň 2016/2017, ktorú v Slovenských cukrovaroch, s. r. o., Sereď zahájili 9. 9. 2016 a v Považskom cukre, a. s., Trenčianska Teplá o štyri dni neskôr, teda 13. 9. 2016. Kampaň začala pomerne skoro, kvôli očakávanej vysokej úrode cukrovej repy. Na začiatku zberu bolo ešte pomerne teplo, preto neboli vhodné podmienky na skladovanie repy a dodávky boli prispôsobené systému „just in time“. Jeseň bola pomerne suchá, preto aj vyoraná repa bola čistá. Pri vyorávaní repy sme nezaznamenali problémy s lámaním buliev. Priemerná úroda cukrovej repy dosiahla 71,21 t.ha^{-1}, čo pri cukornatosti 16,36 % znamenalo biologickú úrodu v priemere 10,89 t.ha^{-1} polarizačného cukru. Zber sa však nepodarilo uskutočniť na celej výmere. Zhruba 200 ha ostalo z dôvodu nepriaznivých klimatických podmienok nevyoraných. Silný a dlhotrvajúci mráz tiež komplikoval spracovanie repy.

Na Slovensku sa spolu spracovalo 1 442 548 t cukrovej repy, z ktorej sa vyrobilo 204 794 t bieleho cukru. Produkcia melasy predstavovala množstvo 49 615 t. Priemerné denné spracovanie cukrovarov na Slovensku dosiahlo úroveň 10 325 t. Oproti predošlej kampani teda nedošlo k výraznejšej zmene dennej spracovateľskej kapacity. Celkovú výťažnosť na úrovni 86,75 % možno označiť za priemernú. Celková slovenská výroba cukru v objeme 204 794 t presiahla kvótu o 92 474,5 t. Cukrovarnícku kampaň ukončili v cukrovaru Trenčianska Teplá 21. 1. 2017 a v cukrovaru Sereď 6. 2. 2017, trvala teda 150 dní. Hodnotíme ju celkovo ako veľmi dobrú.

V posledných rokoch je možné pozorovať v našich podmienkach trend rastu priemerných hektárových úrod cukrovej repy, no výška obsahu cukru má pomerne stagnujúci charakter.

Tab. I. Základné údaje o cukrovarníckej kampani 2016/2017

Ukazovateľ	Kampaň 2016/2017
Zberová plocha cukrovej repy (ha)	21 663
Počet pestovateľov	195
Priemerná výmera na pestovateľa (ha)	111,09
Priemerná úroda cukrovej repy (t.ha^{-1})	71,21
Priemerná úroda polarizačného cukru (t.ha^{-1})	10,89
Priemerná úroda bieleho cukru (t.ha^{-1})	9,45
Výťažnosť cukru (%)	86,75
Spracovaná repa (t)	1 442 548
Priemerná cukornatosť (%)	16,36
Výroba cukru (t)	204 794
Výroba melasy (t)	49 615
Denná spracovateľská kapacita (t.d^{-1})	10 325

Tab. II. Vývoj produkcie cukrovej repy na Slovensku

Rok	Počet pestovateľov repy	Celková zberová plocha (ha)	Primerná úroda repy (t.ha^{-1})	Primerná cukornatosť (%)
2006/2007	355	27 492	51,03	17,20
2007/2008	225	18 913	47,64	16,19
2008/2009	152	11 030	60,71	17,51
2009/2010	180	15 887	56,95	16,89
2010/2011	187	16 874	60,98	15,82
2011/2012	186	17 768	63,05	18,05
2012/2013	197	19 444	45,43	16,49
2013/2014	194	20 079	57,18	16,78
2014/2015	213	22 348	77,76	15,40
2015/2016	207	21 707	57,24	16,19
2016/2017	195	21 663	71,21	16,36

V roku 2017 nás čaká liberalizácia trhu s cukrom. Preto si pred ukončením systému produkčných kvót prajeme, aby sa nám podarilo udržať produkciu aspoň na súčasnej úrovni aj pre budúce obdobia.

Súhrn

Cukrovarnícku kampaň 2016/2017 na Slovensku môžeme vyhodnotiť ako veľmi dobrú. Dobré poveternostné podmienky počas celej doby vegetácie boli základom pre dobrú úrodu cukrovej repy, ktorej priemerná úroda na hektár dosiahla 71,21 t. Cukrová repa sa pestovala na celkovej výmere 21 663 ha. Táto výmera bola obhospodarovaná spolu 195 pestovateľmi cukrovej repy. Cukrovarnícku kampaň 2016/2017, v Slovenských cukrovaroch, s. r. o., Sereď zahájili dňa 9. 9. 2016 a v Považskom cukre, a. s., Trenčianka Teplá o štyri dni neskôr, teda dňa 13. 9. 2016. Kampaň začala pomerne skoro, kvôli očakávanej vysokej úrode cukrovej repy. Úroda polarizačného cukru dosiahla v priemere 10,89 t.ha^{-1}. Obe cukrovarnícke spoločnosti pôsobiace na Slovensku spolu spracovali 1 442 548 t cukrovej repy, z ktorej sa vyrobilo 204 794 t bieleho cukru. Spracovateľská kapacita počas kampane bola v priemere na úrovni 10 325 t za deň. Cukrovarnícku kampaň ukončili v Trenčianskej Teplej dňa 21. 1. 2017 a v Seredi dňa 6. 2. 2017, trvala teda 150 dní. V poslednom období je možné pozorovať v našich podmienkach trend rastu priemerných hektárových úrod cukrovej repy, no výška obsahu cukru má pomerne stagnujúci charakter.

Kľúčové slová: Slovenská republika, cukrovarnícky priemysel, cukrovarnícky podnik, cukor, cukrová repa, cukrovarnícka kampaň, kvóta, výroba cukru, výsledky kampane, úroda.

Janíček D.: Sugar Campaign 2015/2016 in Slovakia

The Sugar campaign 2016/2017 in Slovakia can be regarded as very successful. Favorable weather conditions during the whole period of vegetation were the basis for a good harvest of sugar beet, whose average yield per hectare reached 71.21 tons. Sugar beet was grown on the total area of 21,663 hectares. This acreage was farmed by 195 sugar beet growers. The sugar campaign 2016/17 started in Sereď sugar factory (Slovenské cukrovary, s. r. o.) on September 9, 2016 and in Trenčianska Teplá factory (Považský cukor, a. s.) on September 13, 2016. The campaign started relatively early, due to the expected higher yield of sugar beets. Polarized sugar yield reached the average of 10.89 t per hectare. Both sugar companies together processed 1,442,548 tons of sugar beet. The total production of white sugar in the campaign was 204,794 tons and the average processing capacity reached 10,325 tons per day. The sugar campaign finished in Trenčianska Teplá factory on January 21, 2017 and in Sereď on February 6, 2017, thus lasting 150 days. In recent years it has been possible to witness a trend of growth in the average yield per hectare of sugar beet, however, sugar content has had a relatively stagnant character.

Key words: Slovak Republic, sugar industry, sugar factory, sugar beet, reform, sugar campaign, quota, sugar production, campaign results, crop.

Kontaktná adresa – Contact address:

Ing. Dušan Janíček, Slovenský cukrovarnícky spolok, Záhradnícka 21, 811 07 Bratislava, Slovensko, e-mail: dusan.janicek@agrana.com

Obr. 1. Priemerná úroda polarizačného cukru

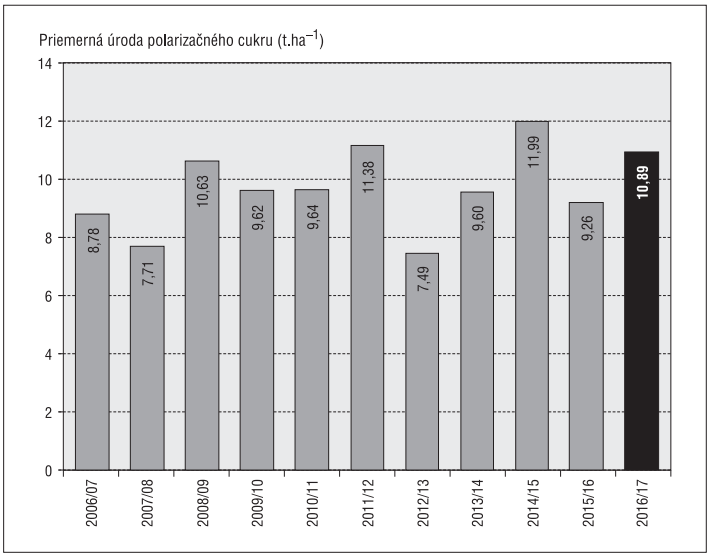

Obr. 2. Celkové množstvo spracovanej cukrovej repy

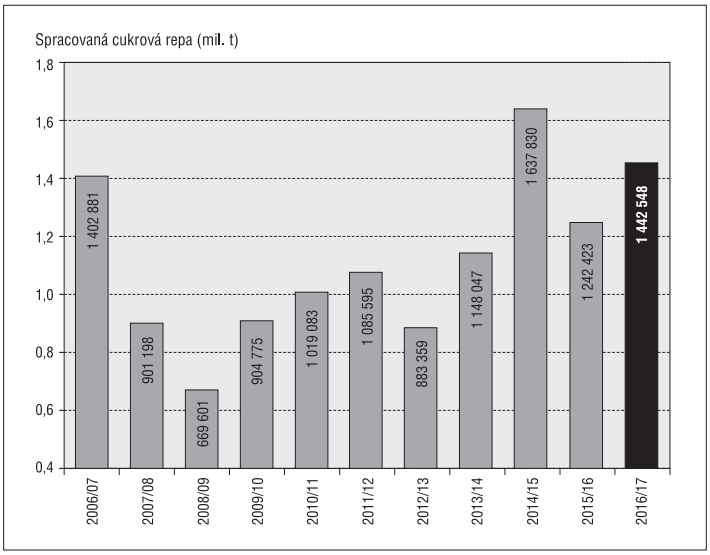
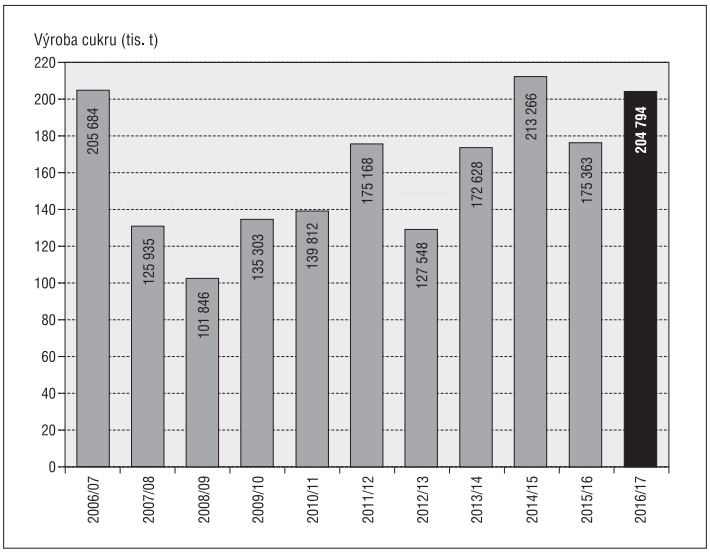
Obr. 3. Celková výroba cukru na Slovensku